

Ulla Kujala
Telefon 08-508 28 154, 076-122 81 54
ulla.kujala@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

FTALATER I LEKSAKER OCH BARNAVÅRDSARTIKLAR - KAMPANJER UNDER 2007-2008

Rapport från Miljöförvaltningen

Förslag till beslut

1. Godkänna rapporten ”Ftalater i leksaker och barnavårdsartiklar. Så kontrollerar detaljister och leverantörer leksakerna i Stockholm.”
2. Rapporten skickas till de verksamheter som deltagit i genomförda kampanjer samt till leksakshandlarnas branschorganisation.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har genomfört tillsynskampanjer inom leksakshandeln under hösten 2007 och våren 2008. Kampanjerna har ingått som ett led i förvaltningens arbete för att begränsa spridningen av farliga ämnen via varor. Det främsta syftet har varit att följa upp ftalatförbudet, som gäller för leksaker och barnavårdsartiklar, hos både detaljister och leverantörer. I kampanjerna har förvaltningen genom information och kontroll uppmanat leksakshandlarna att bygga upp bra egenkontrollsystem för att undvika att ftalater och andra förbjudna miljögifter förekommer i de varor de saluför.

Arbetet med och resultaten från de genomförda kampanjerna presenteras kort i denna tjänsteskrivelse och mera ingående i bifogad rapport. Kort information om 2007 års kampanj har lämnats till nämnden i januari 2008.

Bakgrund

MILJÖBALKEN MM.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler, framförallt kunskapskravet, utbytesprincipen och försiktighetsprincipen gäller bl.a. vid hantering av kemikalier och varor med kemikalieinnehåll. Tillsammans med reglerna om varje verksamhetsutövers egenkontrollansvar ger de varje verksamhetsutövare ansvaret att skaffa sig tillräckliga kunskaper om sin verksamhets miljö- och hälsopåverkan och agera för att minska den, t.ex. genom att byta ut varor som innehåller farliga kemikalier mot varor med mindre risker. En verksamhetsutövare är enligt miljölagstiftningen skyldig att till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter som behövs för tillsynen.

FTALATFÖRBUDET

Förutom de allmänna principerna i miljölagstiftningen finns också specialregleringar för vissa tillämpningar, t.ex. när det gäller ftalater i leksaker och barnavårdsartiklar. Ftalaterna DEHP, DBP och BBP har klassats som reproduktionsstörande ämnen och ska därför inte få finnas i nyproducerade leksaker och barnavårdsartiklar. Förekomsten av ftalaterna DINP, DIDP och DNOP i sådana leksaker och barnavårdsartiklar som barn kan stoppa i mun har bedömts innebära risk för skador.

Ett EU-gemensamt förbud gäller sedan 16 januari 2007 och innebär ett totalförbud för användning och utsättande på den europeiska marknaden av ftalaterna DEHP, DBP och BBP i leksaker och barnavårdsartiklar avsedda för barn upp till 14 år. Tre övriga ftalater, DINP, DIDP och DNOP är förbjudna i sådana leksaker och barnavårdsartiklar, eller delar av dem, som barn kan stoppa i munnen. EU:s ftalatregleringar har införts i svensk lagstiftning genom förordning 2006:525 och finns i Kemikalieinspektionens föreskrifter KIFS 1998:8.

TILLSYN

Tillsyn av kemikalier i varor sker enligt den fördelning av tillsynen och de regler som finns i miljöbalken. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Kemikalieinspektionen är tillsynsmyndigheter för tillverkare och andra primärleverantörer som sätter ut varor på den svenska marknaden. Nämnden ensamt har tillsynen över detaljhandeln.

Om en produkt inte uppfyller kraven får den inte fortsätta att säljas i Sverige. Tillsynsmyndigheten har befogenhet att förbjuda försäljningen av en sådan vara. För tillverkare och andra primärleverantörer kan också polisanmälan vara aktuell.

Förvaltningens synpunkter

LEVERANTÖRERNAS OCH DETALJISTERNAS KONTROLLSYSTEM

Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att de varor som säljs i butikerna uppfyller gällande kemikalieregler. Bevisbördan ligger enligt miljöbalken på verksamhetsutövaren. Förvaltningen konstaterar att det kan finnas flera verksamhetsutövare när det gäller varor ute i butikerna, från tillverkare, importörer och grossister till detaljister och att deras ansvar för kemikalikontroll i varor kan se olika ut.

Enligt förvaltningens uppfattning har tillverkare och importörer ett tungt ansvar när det gäller att innehållsdeklarera, undersöka och dokumentera varors kemikalieinnehåll.

Självklart har också detaljisten ett ansvar att kontrollera att de varor de saluför uppfyller lagstiftningens krav. Rimliga krav enligt förvaltningen är att detaljisten

- Ställer tydliga krav på leverantörerna att varorna inte ska få innehålla förbjudna ämnen som t.ex. ftalater och miljögifter enligt RoHS-direktivet
- Kräver att leverantören intygar att kemikaliekraven uppfylls. Ett sådant dokument ska kunna visas upp för tillsynsmyndigheten.
- Håller sig underrättad om gällande lagstiftning.

GENOMFÖRDA KAMPANJER

Inom 2007 års kampanj kontaktade förvaltningen nio leksaksbutiker och en grossist för att ta reda på hur de jobbar för att kontrollera kemikalieinnehållet i de varor de saluför och om det finns ett behov av fortsatt tillsyn inom leksakshandeln. Kampanjen visade att butikerna ofta saknar egenkontroll där kemikalieinnehållet i varorna ingår. Fem av de i kampanjen besökta nio leksaksbutikerna saknade uppgifter om ftalatinnehåll i de leksaker och barnavårdsartiklar de säljer.

Under 2008 gick förvaltningen brett ut till leksakshandlarna i staden (totalt 73 verksamheter) med information om ftalatförbudet och tips på hur de kan bygga upp ett system för kemikaliekontrollen. De fick också i uppgift att för förvaltningen redovisa hur de avser att följa upp ftalatförbudet i den egna verksamheten.

Sju leverantörer som handlar med pvc-produkter och som kontaktades i kampanjen uppgav att de har ett kontrollsystem för ftalt fria produkter. Av de kontaktade butiker som handlar med pvc-produkter uppgav bara drygt hälften att de på något sätt skaffat sig garantier för att det egna sortimentet inte ska innehålla varor med förbjudna ftalater. Några ytterligare butiker uppgav att de känt till att deras leverantörer kontrollerat varorna.

Bara ett fåtal av butikerna hade ställt direkta krav på eller krävt in dokument eller intyg från sina leverantörer tidigare. Under vår kampanj har de allra flesta butikerna skaffat sig även skriftliga försäkran om ftalt fria produkter från sina leverantörer. Många har också

uppgett att de strävar efter att uppfylla högt ställda miljö- och säkerhetskrav och att de därför i fortsättningen kommer att köpa in enbart produkter där leverantören skriftligen intygat att produkterna är ftalatfria.

FORTSATT ARBETE

Förvaltningen bedömer att genomförda ftalatkampanjer bidragit till en högre kunskapsnivå hos leksakshandlarna och därmed också till en hög kvalitet på barnartiklarna. Vi bedömer att vi genom kampanjerna nått de flesta leksakshandlare i staden som berörs av förbudet.

Förvaltningen bör även framgent uppmärksamma leverantörer och återförsäljare på deras ansvar för att kontrollera att farliga och förbjudna kemikalier inte ska finnas i varor. Vi bedömer dock att insatserna för att kontrollera ftalatförbudet inom leksakshandeln varit tillräckliga.

BILAGA

Rapporten "Ftalater i leksaker och barnavårdsartiklar. Så kontrollerar detaljister och leverantörer leksakerna i Stockholm."

Slut |